

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน*

Factors Influencing Research Competency of Lecturers
in Private Universities

ปริญญา สิริอิตตะกุล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ตัวแบบสมการโครงสร้างในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความเป็นนักวิจัย และปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ตลอดจนเพื่อสร้างและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวแบบสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 3 ตัวแปร ได้แก่ สมรรถภาพการวิจัย คุณลักษณะสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย และความเป็นนักวิจัย ตัวแปรแฝงทั้งหมดวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ประจำและนักวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลการดำเนินงานด้านการทำวิจัยในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ อย่างน้อย 1 เรื่อง จำนวน 120 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน คือ ความเป็นนักวิจัย ส่วนคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถภาพการวิจัยโดยผ่านความเป็นนักวิจัย การตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบสมรรถภาพการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ตัวแบบสมรรถภาพการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 28.53$, $df = 39$ ค่า $p = 0.89$ ค่า χ^2 , $df = 0.73$ ดัชนี GFI = 0.952 ดัชนี AGFI = 0.904 ดัชนี RMR = 0.056 และค่า LSR = 2.252 ตัวแปรในตัวแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนได้ร้อยละ 58.40

คำสำคัญ: สมรรถภาพการวิจัย อาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน

* ได้คัดเลือกให้นำเสนอภาคบรรยายในงาน “การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๕๔” (Thailand Research Expo 2011) เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2554 ณ ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์ กรุงเทพฯ

** ผู้อำนวยการศูนย์ให้คำปรึกษาทางวิชาการและวิจัย สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

The structural equation model was applied in this research to analyze the data. The objectives of this research were to study factors influencing research competency of lecturers in private universities as well as to develop and validate the consistency of empirical data with the causal relationship model of research competency of lecturers in private universities. The model consisted of three latent variables, namely, research competency, institutional support for research work, and researchership; and twelve observed variables measuring those three latent variables. The sample consisted of one hundred and twenty lecturers in private universities. Data were analyzed by descriptive statistics, Pearson's product moment correlation coefficient, confirmatory factor analysis, and linear structural equation model analysis.

Research result indicated that the factor which had direct effect to research competency of lecturers in private universities was researchership and the factor which gave indirect effect to research competency of lecturers in private universities was institutional support through researchership. The adjusted model was consistent with the empirical data. Model validation of a good fitted model provided $\chi^2 = 28.53$, $df = 39$, $p = 0.89$, $\chi^2 / df = 0.73$, $GFI = 0.953$, $AGFI = 0.904$, $RMR = 0.056$, and $LSR = 2.252$. The variables in the model accounted for 58.40 percent of the total variance of research competency.

Keywords: research competency, lecturer, private university

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญของประเทศ มีหน้าที่หลักในการผลิตและถ่ายทอดความรู้ให้แก่สังคม ด้วยเหตุนี้พันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาคือ การทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การวิจัยจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงความแตกต่างด้านคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง องค์ประกอบที่สำคัญของระบบการวิจัยในมหาวิทยาลัยคือ ผู้ผลิตงานวิจัย ได้แก่ อาจารย์ และนักวิจัย ซึ่งผลงานวิจัยที่เกิดขึ้น เรียกว่าผลิตภาพการวิจัย (Research Productivity)

แม้ว่าผลิตภาพการวิจัยเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา แต่ก็พบว่า การสร้างงานวิจัยให้เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการในการสนับสนุน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัย พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักวิจัยสร้างผลงานวิจัย คือสมรรถภาพการวิจัย ซึ่งหมายถึง ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะและเทคนิควิจัย ทักษะการหาทุน การบริหารงานวิจัย ทักษะสื่อสารในการวิจัย และการสร้างเครือข่ายและทีมวิจัย (ศลีมาศ ขวัญเมือง, 2548; อาทิตยา ช้างสีสังข์, 2545; สุชาติดา ปภาพจน์, 2539)

ดังนั้นหากอาจารย์ หรือนักวิจัยมีสมรรถภาพการวิจัยมากก็ย่อมที่จะสามารถผลิตผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง ในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์ จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถภาพการวิจัย คือ ความเป็นนักวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การบังคับตน ความคิด จิตวิสัย และทักษะทางภาษา (ศจีมาศ ชวัญเมือง, 2548; Labaree, 2003; Rosnow and Rosenthal, 1993;)

ปัจจัยที่สองที่มีผลต่อสมรรถภาพการวิจัย คือ คุณลักษณะของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาสนับสนุน หรือจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยเพื่อให้อาจารย์ หรือนักวิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานวิจัย ก็ย่อมทำให้นักวิจัยมีสมรรถภาพการวิจัยเอื้อประโยชน์ต่อการผลิตภาพการวิจัย (ชานัญ ปาณวงษ์ และคณะ, 2553; อาทิตยา ช้างสีสังข์, 2545; Kotrlík และคณะ, 2002)

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต พบว่า การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถภาพการวิจัยนั้น มุ่งเน้นไปที่หน่วยงานของรัฐ โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับหน่วยงานของเอกชน และจากการรายงานผลการตรวจสอบประกันคุณภาพมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีผลิตภาพการวิจัยในระดับที่น้อยเมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่า เหตุใดอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงผลิตผลงานการวิจัยในจำนวนที่น้อย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อจะทำให้ทราบถึงสาเหตุ และจะได้นำเสนอในภาพนโยบายสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความเป็นนักวิจัย และปัจจัยด้านคุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวแบบสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ตัวแบบสมการโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะได้ประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
2. ได้ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเอกชนกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้อาจารย์มีสมรรถภาพการวิจัยเพิ่มมากขึ้น

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษา สัมพันธ์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเป็นสมมติฐานในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรคุณลักษณะสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเป็นนักวิจัย
2. ตัวแปรความเป็นนักวิจัย มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน
3. ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนที่ผู้วิจัยพัฒนา ขึ้นจากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง 1 ตัวแปร คือ

1. สมรรถภาพการวิจัย วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่
 - 1.1 ทักษะและเทคนิควิจัย
 - 1.2 ทักษะการหาทุน
 - 1.3 การบริหารงานวิจัย
 - 1.4 ทักษะการสื่อสารสำหรับงานวิจัย
 - 1.5 การสร้างเครือข่ายและทีมวิจัย

ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง 2 ตัวแปร ได้แก่

2. คุณลักษณะสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่
 - 2.1 นโยบายการสนับสนุนการวิจัย
 - 2.2 แหล่งค้นคว้าข้อมูล
 - 2.3 อุปกรณ์สำหรับการทำวิจัย
3. ความเป็นนักวิจัย
 - 3.1 การบังคับตน
 - 3.2 ความคิด
 - 3.3 จิตวิจัย
 - 3.4 ทักษะทางภาษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

สมรรถภาพการวิจัย หมายถึง ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยที่อาจารย์มี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะและเทคนิควิจัย 2) ทักษะการหาทุน 3) การบริหารงานวิจัย 4) ทักษะสื่อสารสำหรับการวิจัย และ 5) การสร้างเครือข่ายและทีมวิจัย

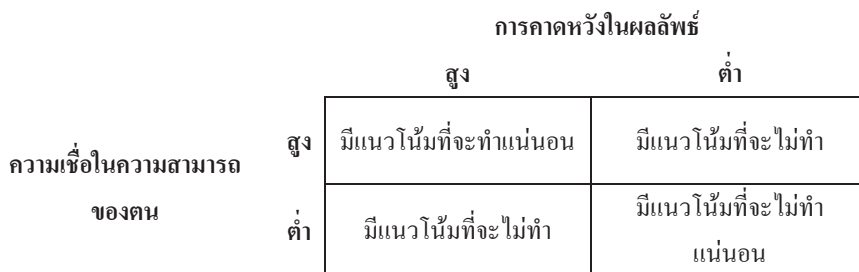
คุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย หมายถึง เป็นการวัดตามการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อการสนับสนุนการวิจัยจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายการสนับสนุนการวิจัย ประกอบด้วย การสนับสนุนการวิจัยจากหน่วยงาน เงินทุนการวิจัย บรรยาการทางวิชาการของหน่วยงาน และภาระงาน 2) แหล่งค้นคว้าข้อมูล ประกอบด้วย แหล่งค้นคว้าข้อมูล และ 3) อุปกรณ์สำหรับการทำวิจัย

ความเป็นนักวิจัย หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลในด้านลักษณะนิสัยส่วนตัว และวิธีการทำงานที่ส่งผลต่อการทำวิจัย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบังคับตน ประกอบด้วย ความเป็นผู้มีวินัยและความเป็นผู้มีความอดทน 2) ด้านความคิด ประกอบด้วย ความเป็นผู้อยากรู้อยากเห็น ความเป็นผู้มีวิจยารณญาณ และความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ด้านจิตวิจัย ประกอบด้วย ความเป็นผู้มีใจกว้าง ความเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ และความเป็นผู้มีความสุขในการค้นพบสิ่งใหม่ และ 4) ทักษะทางภาษา ประกอบด้วย ความเป็นผู้มีทักษะทางภาษาที่ทำให้ก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ

ตัวแบบสมรรถภาพการวิจัย หมายถึง ตัวแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเส้นตรงระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทั้งตัวแปรสังเกตได้ และตัวแปรแฝง โดยไม่มีเงื่อนไข หรือข้อจำกัดเกี่ยวกับทิศทางของการเป็นสาเหตุ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ศึกษาสมรรถภาพการวิจัย ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) โดยที่การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้น เป็นการตัดสินใจว่าผลลัพธ์ใดจะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความหวังในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมาก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งแสดงไว้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลลัพธ์

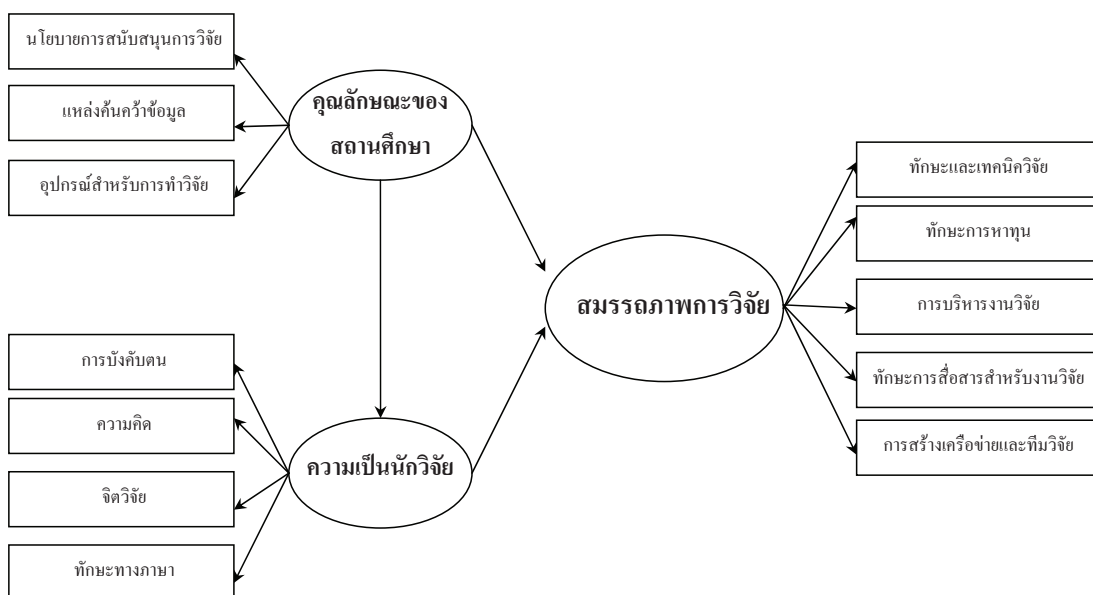
จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำมาสร้างตัวแบบสมรรถภาพการวิจัยโดยมีตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการวิจัย จำนวน 3 ตัวแปรแฝง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 12 ตัวแปรแสดงดังภาพที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ อาจารย์ประจำ และนักวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีผลการดำเนินงานการทำวิจัยในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ อย่างน้อย จำนวน 1 เรื่อง จำนวน 33 สถาบัน

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ประจำ และนักวิจัยในมหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีผลการดำเนินงานด้านการทำวิจัยในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ อย่างน้อย จำนวน 1 เรื่อง โดยมีขั้นตอนการกำหนดขนาดตัวอย่าง และสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. การกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง ตามหลักการวิเคราะห์ที่ใช้ตัวแบบสมการโครงสร้างซึ่งใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีค่าควรจะเป็นสูงสุด (maximum likelihood) แฮร์, แอนเดอร์สัน ธาธัม และแบล็ค (Hair J. R., Anderson, Tatham & Black, 2010) ได้เสนอแนะขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง ซึ่งใช้การประมาณค่าด้วยวิธีค่าควรจะเป็นสูงสุดควรอยู่ระหว่าง จำนวน 100 - 200 คน ทาบานิค และฟิดล (Tabachnick & Fidell, 2001) ได้เสนอแนะขนาดของตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างในกรณีที่มีการแจกแจงเป็นปกติควรมี จำนวน 10 คน ต่อพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า 1 ตัว การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า

ภาพที่ 2 ตัวแบบสมรรถภาพการวิจัย

12 ตัว ผู้วิจัยจึงใช้อัตราส่วน 10 คน ต่อพารามิเตอร์ 1 ตัว ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 120 คน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 120 คน

2. การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (two stage sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังต่อไปนี้

2.1 สุ่มรายชื่อมหาวิทยาลัยที่จะใช้เป็นตัวอย่างจำนวน 12 มหาวิทยาลัย จาก 33 มหาวิทยาลัย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2.2 เมื่อได้รายชื่อมหาวิทยาลัยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นด้วยความน่าจะเป็นได้สัดส่วนกับขนาด (stratified probability proportional to size sampling) แสดงดังตารางที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดสมรรถภาพการวิจัย และปัจจัยที่เป็นสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแนวคิดของศศิมาศ ขวัญเมือง (2548) แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ประกอบด้วยคำถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ และฐานะทางเศรษฐกิจ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย จำนวน 11 ข้อ ($\alpha = 0.88$)

ตอนที่ 3 แบบวัดความเป็นนักวิจัย จำนวน 18 ข้อ ($\alpha = 0.88$)

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนที่เป็นตัวอย่าง จำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	ประชากร	ตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยเกริก	8	2
มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	48	9
มหาวิทยาลัยธนบุรี	27	5
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	79	15
มหาวิทยาลัยพายัพ	67	13
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	51	10
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	50	10
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	70	13
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	157	30
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	9	2
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	40	8
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	17	3
รวม	623	120

ตอนที่ 4 แบบวัดสมรรถภาพการวิจัย จำนวน 20 ข้อ ($\alpha = 0.96$)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ประเมินค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีค่าควรจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood = ML) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ สมรรถภาพการวิจัย คุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัย และความเป็นนักวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 76.89$, $df = 51$ ค่า $p = 0.01$ ค่า $\chi^2 / df = 1.51$ ดัชนี GFI = 0.88 ดัชนี AGFI = 0.82 ดัชนี RMR = 0.07 และค่า LSR = 2.53 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้าง = 0.50 จากค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่า p มีค่าไม่มากพอที่จะยอมรับสมมติฐาน ($p > .05$) ดัชนี GFI และดัชนี AGFI มีค่าไม่เกิน 0.90 จึงสรุปได้ว่าตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยจึงได้ปรับตัวแบบโดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันโดยพิจารณาจากดัชนีปรับแก้ (Modification Indices) พบว่า ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 28.53$, $df = 39$ ค่า $p = 0.89$ ค่า $\chi^2 / df = 0.73$ ดัชนี GFI = 0.952 ดัชนี AGFI = 0.904 ดัชนี RMR = 0.056 และค่า LSR = 2.252 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้าง = 0.584 จากค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่า p มีค่ามากพอที่จะยอมรับสมมติฐาน ($p > .05$) ดัชนี GFI และดัชนี AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1 ดัชนี RMR มีค่าเข้าใกล้ 0 และค่า χ^2 / df มีค่าน้อยกว่า 2.00 รวมทั้งค่า LSR มีค่าน้อยกว่า 4.00 จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่าตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวแปรในตัวแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนได้ร้อยละ 58.40

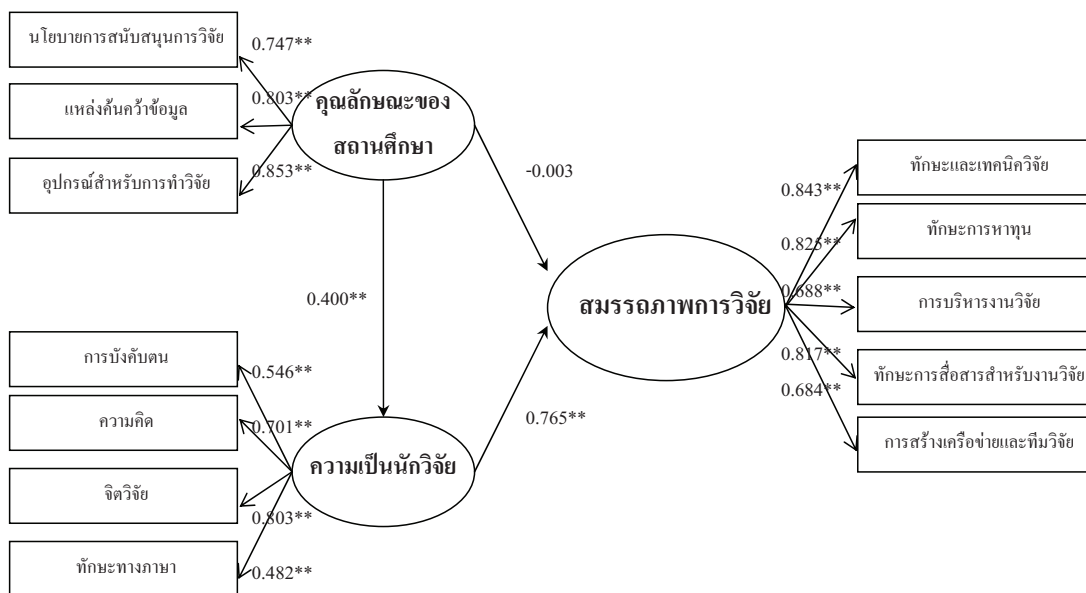
เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นนักวิจัยมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.765

เมื่อพิจารณาตัวแปรคุณลักษณะของสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถภาพการวิจัยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ -0.003 และมีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นนักวิจัยอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.400

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากคุณลักษณะของสถานศึกษาผ่านความเป็นนักวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.306

ขนาดอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมสามารถแสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ตัวแบบสมรรถภาพการวิจัยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 2 ขนาดอิทธิพลจากตัวแปรสาเหตุไปตัวแปรผลในตัวแบบสมรรถภาพการวิจัย

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	$R^2=0.160$			$R^2=0.584$		
	ความเป็นนักวิจัย			สมรรถภาพการวิจัย		
	TE (SE)	IE (SE)	DE (SE)	TE (SE)	IE (SE)	DE (SE)
คุณลักษณะของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการทำวิจัย	0.400** (0.137)	-	0.400** (0.137)	0.303** (0.117)	0.306** (0.109)	-0.003 (0.111)
ความเป็นนักวิจัย	-	-	-	0.765** (0.184)	-	0.765** (0.184)

*p < .05, **p < .01

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ที่ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย เอกชน พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงมากที่สุด คือ ตัวแปรความเป็นนักวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของชานานู ปาณางษ์ และคณะ (2553) ซึ่งศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ทักษะเชิงวิจัยมีอิทธิพลทางบวกต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ที่ต้องการจะผลิตผลงานวิจัยแต่ไม่มีทักษะด้านวิจัยย่อมเป็นเรื่องยากที่จะประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งทักษะด้านวิจัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถภาพการวิจัย ดังนั้นถ้ามีทักษะด้านวิจัยก็ย่อมที่จะมีสมรรถภาพการวิจัยด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของศจีมาศ ขวัญเมือง (2548) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ: การวิเคราะห์ทิสเรลและเครือข่ายใยประสาท พบว่า ความเป็นนักวิจัยส่งผลต่อการมีผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา หิรัญวงษ์ และสุภาพ นัตราภรณ์ (2548) ซึ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผลิตภาพการวิจัยของนักการศึกษาสาขาอาชีวศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า ใจรักในการวิจัยของนักการศึกษาสามารถทำนายผลิตภาพการวิจัยได้ร้อยละ 68.80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเป็นนักวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การบังคับตน ความคิด จิตวิจัย และทักษะทางภาษา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัย นั่นก็คือ สมรรถภาพการวิจัยนั่นเอง ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยเอกชนต้องการให้อาจารย์มีสมรรถภาพการวิจัยเพิ่มมากขึ้นควรที่จะส่งเสริม และสนับสนุนให้อาจารย์ และนักวิจัยมีความเป็นนักวิจัยเพิ่มมากขึ้นด้วย

และเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมจะพบว่า คุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถภาพการวิจัยโดยผ่านทางความเป็นนักวิจัย สอดคล้องกับการศึกษาของชานานู ปาณางษ์ และคณะ (2553) ซึ่งศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า นโยบายส่งเสริมการทำวิจัยของสถาบันอุดมศึกษามีอิทธิพลทางบวกต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา แสดงให้เห็นว่า หากมหาวิทยาลัยมีนโยบายการสนับสนุนการวิจัยที่ชัดเจน มีแหล่งค้นคว้าข้อมูลสำหรับทำวิจัยอย่างเพียงพอ และมีอุปกรณ์สำหรับการทำวิจัยย่อมที่จะทำให้อาจารย์ และนักวิจัยมีความเป็นนักวิจัยเพิ่มมากขึ้น และเมื่อมีความเป็นนักวิจัยเพิ่มมากขึ้นก็ย่อมที่จะมีสมรรถภาพการวิจัย และสามารถผลิตผลงานวิจัยได้เพิ่มมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของศจีมาศ ขวัญเมือง (2548) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ : การวิเคราะห์ทิสเรลและเครือข่ายใยประสาท พบว่า คุณลักษณะของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิจัยมีอิทธิพลต่อการมีผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา หิรัญวงษ์ และสุภาพ นัตราภรณ์ (2548) ซึ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผลิตภาพการวิจัยของนักการศึกษาสาขาอาชีวศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า สาเหตุ และแรงจูงใจในการทำงานวิจัยของอาจารย์สาขาอาชีวศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ นโยบายของสถาบันเป็นแรงผลักดันให้อาจารย์ทำงานวิจัย อีกทั้งอาจารย์ตระหนักถึงหน้าที่หลักสำคัญของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา อาจารย์ต้องการหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาบางประเด็นด้วยตนเอง มีแรงกระตุ้นจากคนรอบข้าง และความตั้งใจส่วนตัวที่จะทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ความเป็นนักวิจัยมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการวิจัยมากที่สุด ดังนั้นหากต้องการให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนมีสมรรถภาพการวิจัยมากขึ้นควรที่จะสร้างนโยบายที่สนับสนุน และส่งเสริมให้อาจารย์มีความเป็นนักวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในความเป็นนักวิจัยจะพบว่า จิตวิทยามีลักษณะเด่นที่สุด นั่นคือ สถาบันการศึกษาเอกชนควรที่จะส่งเสริม และพัฒนาให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีจิตวิทยามากขึ้นซึ่งจะทำให้อาจารย์มีความเป็นนักวิจัยมากขึ้น และส่งผลให้มีสมรรถภาพการวิจัยมากขึ้นด้วย

และเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อม พบว่า คุณลักษณะของสถานศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถภาพการวิจัยโดยผ่านทางความเป็นนักวิจัย นั่นคือ หากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนได้รับการส่งเสริมด้านนโยบาย แหล่งค้นคว้าข้อมูล และอุปกรณ์สำหรับการวิจัย ย่อมส่งผลให้มีความเป็นนักวิจัยมากขึ้น และมีสมรรถภาพการวิจัยมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้เน้นเฉพาะสมรรถภาพของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน หากในอนาคตมีการศึกษาสมรรถภาพของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเปรียบเทียบกัน น่าที่จะให้คำตอบที่ครอบคลุมมากขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะอาจารย์ที่มีสมรรถภาพการวิจัยเฉพาะด้านสังคมศาสตร์ หากมีการศึกษาในบริบทของการวิจัยด้านอื่นจะทำให้ได้คำตอบที่กว้างขวางมากขึ้น

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไม่ผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อที่จะได้ทราบสาเหตุ และกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตผลงานวิจัยให้เพิ่มมากขึ้น

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์ซึ่งทำให้ได้รับแบบสอบถามกลับมาในจำนวนน้อยกว่าที่ผู้วิจัยวางแผนไว้ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเลือกใช้วิธีการอื่นที่ประหยัด และได้ผลที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เช่น ผ่านระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

ควรมีการสร้างกรอบแนวคิด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (mixed-method design) ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณลักษณะจะทำให้ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการวิจัยก่อน แล้วนำกรอบแนวคิดในการวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

บรรณานุกรม

ชำนานญ ปาณางษ์ และคณะ . 2553. “รูปแบบความล้มพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 12 (3): 33 – 52.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542. **โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศจีมาจ ขวัญเมือง. 2548. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ: การวิเคราะห์ลิสเรลและเครือข่ายใยประสาท**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ จิตพิทักษ์. 2532. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สัมมา รณิธย์. 2536. **การวิเคราะห์การบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตภาพการวิจัยของวิทยาลัยครูกรณีศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ปภาพจน์. 2539. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาทิตยา ช้างสีสังข์. 2545. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. รายงานวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ.
- อภิญา หิรัญวงษ์ และสุภาพ จัตราภรณ์. 2548. "ปัจจัยเชิงสาเหตุของผลผลิตภาพการวิจัยของนักการศึกษาสาขาอาชีวศึกษาในระดับอุดมศึกษา." **วารสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์** 26 (1) : 72 - 81.
- อุดมพร พลภูงา. (2550). **ผลผลิตภาพการวิจัยของข้าราชการครูผู้มีวิทยฐานะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Hair, J. R. Anderson, R. Tatham and W. Black. 2010. **Multivariate data analysis**. 7th ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Kotrlik, J. W., et al. 2002. "Factors associated with research productivity of agricultural education faculty." **Journal of agricultural education**, 43(3) Available from: <http://pubs.aged.tamu.edu/jae/pdf/vol43/43-0301.pdf>. (March 29, 2010).
- Labaree, D. F. 2003. "The peculiar problem of preparing educational researchers." **Educational researcher**, 32(4). Available from: http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/results_single.jhtml?nn=33. (March 29, 2010).
- Rosnow, R. L. & Rosenthal. R. 1993. **Beginning behavioral research: a conceptual primer**. New York : Macmillan publishing company.
- Tabachnick, B. and L. Fidell. 2001. **Using Multivariate Statistics**. 4th ed. Boston : Allyn & Bacon.